Poštnina plačana v gotovini.
ŠTEV. 140.
V LJUBLJANI, ponedeljek, 20. julija 1925.
Posamezna številka Din 1·—.
LETO II.

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelj in praznikov.
Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20·—, inozemstvo Din 30·—

Neodvisen političen list.
UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO: SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Naša univerza in država.

V »Ljubljanskem Zvonu« je napisal dr. Karel Hinterlechner nad vse zanimiv članek o vprašanju univerz v Jugoslaviji.

V svojem članku navaja dr. Hinterlechner tudi podrobne številke o državnih izdatkih za naš univerze. Po teh podatkih je izdala naša država od ujedinjenja pa do danes za vse univerze v Jugoslaviji celih 225,829.697 dinarjev ali sramotnih **0.639** odstotkov od vseh državnih izdatkov. Ljubljanska univerza pa je bila deležna **še manjše podpore**. Dočim je dobila beograjska univerza v vsem 110,572.392 dinarjev ali 0.313 odst., zagrebška 91,020.792 Din ali 0.257 odst., je dobila **ljubljanska univerza samo 24,236.511 dinarjev ali 0.069 odstotkov** vseh državnih izdatkov, torej znatno manj od povprečja.

V resnici pa je stanje še bolj žalostno. Ker niti od dovoljenih vsot ni prejela naša univerza vsega. Tako je bil po proračunu 1924/25 dovoljen nekemu institutu ljubljanske univerze kredit v znesku 700.000 dinarjev, v resnici pa je bilo izplačanih samo 350.000 dinarjev. Dalje je v proračunu postavka 120.000 za najemnino za bivši deželni dvorec, toda ta najemnina se tudi ni izplačevala. Pa so **še druge stvari**, vsled katerih bi se moralo odračunati od v proračunih in dvanajstinah izkazanih dohodkov še nadaljnjih 1.5 milijona dinarjev.

Da se vidi v vsej jasnosti, kako mačehovsko se postopa z ljubljansko univerzo, treba pripomniti, da je beograjska univerza deležna reparacij, da je obstojala že pred vojno in da ima velikanske zapuščine, ki donašajo letno milijone. Zagrebška univerza je obstojala že pred vojno in je bila že tedaj precej dobro opremljena, dočim je bila ljubljanska univerza ustanovljena nanovo in je bilo torej treba vse nanovo nabaviti. In kljub temu ljubljanska univerza dobiva **najmanje od vseh univerz**, celih **69 par od vsakih 1000 dinarjev**, ki jih izda država, dočim dobi Beograd 3.13, Zagreb pa 2.57 dinarja.

Na desetine milijonov dinarjev plača Slovenija več davkov, kakor je po proračunu predvidenih, ljubljanska univerza pa dobi milijone manj, kakor je po proračunu določenih.

Da je to mogoče, je več krivcev. Glavni in prvi krivec pa so oni žalostni Slovenci, ki so ob vsaki priliki zavirali razvoj ljubljanske univerze, ker da je nepotrebna, ker da ovira ujedinjenje, ker da je gnezdo avtonomistov. En argument bolj nespameten od drugega, vsak pa tako mizeren, da bi se ga moral sramovati analfabet. Pri nas pa je bilo mogoče, da se voditelji naroda niso bali iznesti ga javno.

Sramotno bi bilo za slovensko javnost, če bi dokazovali potrebo slovenske univerze, za katero je slovenski narod že pred vojno žrtvoval stotisoče. Še večja narodna sramota pa bi bila, če bi trpeli, da bi se naše univerza od države tako zapostavljala. Zlasti sedaj, ko so odigrali oni, ki so največ krivi nezadostne dotacije naše univerze. Zato pričakujemo od nove vlade, da bo prenehala s krivičnim postopanjem proti ljubljanski univerzi in da bo že v novih dvanajstinah krivica popravljena.

Ni to nobena strankarska, temveč narodna zahteva, od katere slovenski narod ne more odstopiti, ali pa je zaigral ne samo svojo bodočnost, temveč tudi svojo čast!

Besedilo koalicijske pogodbe med NRS in SDS.

Beograd, 20. julija. Ob priliki svojega govora je Pribičević prečital tudi tekst sporazuma med radikali in samostojnimi demokrati, ki obsega sedem točk.

Prva točka povdarja, da je sporazum sklenjen med obema grupama radi sodelovanja na upravi zemlje z osnovnim ciljem, da se ustvari koncentracija in grupiranje ljudi in posameznih skupin, ki so pripravljene čuvati ustavo in jo izvajati na podlagi narodnega edinstva ter popolne enakosti Srbov, Hrvatov in Slovencev. Radi tega se mora sporazum razširiti tudi na druge grupe, katerih sodelovanje bi bilo mogoče z istim političnim programom.

2. Sporazumna koalicijska vlada pod predsedstvom Pašića mora biti parlamentarna vlada. Ona naj v parlamentu izglasuje važne, neodložljive zakonske načrte, ki se že nahajajo pred skupščino. Zakonski načrti so: invalidski zakon, načrt o zemalj. obrtni banki, agrarni zakon, zakon o ureditvi zunanjih trgovinskih odnošajev. V slučaju, da pride do novih volitev, se združita obe grupi. Koalicijska vlada naj izvrši volitve, ako dobi od krone mandat. Obe grupi se obvezujeta, da gresta sporazumno na volitve.

3. Tretja točka se naglaša, da se ima potem, ko bo vlada sestavljena, vzajemno doseči sporazum v pogledu obrazložitve ciljev koalicije.

4. Četrta točka predvideva delovni program vlade: Pravi, da bo ta koalicija sprejela že današne zakone in izvajala ustavo v smislu njenih odredb. To velja zlasti za zakon o ureditvi oblasti. Pravtako sta obe skupini soglasni v pogledu občinskih volitev v Vojvodini.

5. Obe skupini sta sporazumni, da se mora polagati gospodarskim vprašanjem največja skrb in da se po zaslišanju želj interesiranih gospodarskih krogov in strokovnjakov imajo podvzeti vse one mere, ki so ugodne za napredek narodnega gospodarstva. Obe skupini dalje soglašata, da se v smislu čl. 47. ustave takoj pristopi k izdelavi predloga v gospodarskem svetu.

6. Šesta točka vsebuje razdelitev portfeljev. Samostojnim demokratom pripade: prosvetno, pravno, prometno in trgovinsko ministrstvo. Razen tega imajo Samostojni demokrati tudi pravico na podtajniška mesta v notranjem in agrarnem ministrstvu. Samostojno-demokratska grupa ima dobiti gotovo število mest velikih županov in ostalih političnih mest.

7. Delo koalicijske vlade se mora vršiti v vseh panogah državne reforme v duhu solidarnosti, brez kake strankarske rivalitete ali kake strogosti, ker so cilji obeh skupin enaki.

V Beogradu, 27. marca 1924. Nikola **Pašić**, Svetozar **Pribičević**.

St. Radićev govor na seji HSS.

RADIĆEV GOVOR. — RADIĆ ODPOTUJE NA BLED. — SESTANEK S PAŠIĆEM.

Zagreb, 20. julija. Včeraj ob 11. se je vršila seja vodstva HSS. Otvoril jo je **Marko Kovačević** s pozdravnim govorom. Seji je po 6 mesecih zopet predsedoval Stjepan Radić, katerega so vsi poslanci burno pozdravljali. **Sjepan Radić** je imel daljši govor, v katerem je omenil tudi sporazum z radikali, češ, da je sporazum sklenjen popolnoma v duhu ravnopravnosti, ker je tudi srbski narod prav tako seljaški, kakor hrvatski. Sporazuma z Davidovićem nismo mogli skleniti, ker sta z njim dr. Korošec, kar znači negacijo sporazuma in dr. Spaho. Nismo več pod tujim gospodstvom in sedaj moramo delati za skupne interese. Državotvorna vprašanja ne smejo biti ščit. Hočemo socijalnega dela; hočemo, da upravlja naša bogastva narod sam. S tem sporazumom smo postali središče Male antante, morda tudi evropske politike. Na čelu sporazuma se nahaja kralj, človek, državnik in veljak, ki ima v sebi vse prednosti Šumadinca in diplomatsko sposobnost Črnogorca. Govor Stj. Radića je trajal do 13. Nato so še posamezni ministri in poslanci v kratkih govorih razpravljali o položaju. Seja je bila zaključena ob 14.30.

Danes potuje Stjepan Radić z ministrom Pavlom Radićem na Bled, kjer bo zaprosil za avdijenco. Iz Bleda bosta potovala naravnost v Beograd, kjer se bo St. Radić sestal s Pašićem. Ob tej Priliki se bosta oba šefa sporazumela glede skupnega dela njihovih strank.

SKUPŠČINA SE SESTANE JUTRI.

Beograd, 20. julia. Predsednik narodne skupščine Marko Trifković se je včeraj dopoldne sestal z Markom Gjuričićem in z njim konferiral o sestanku narodne skupščine. Po kratki konferenci sta se sporazumela, da se skupščina sestane v torek ob 17. popoldne s starim dnevnim redom. Kasneje sta se obadva sestala Uzunovićem in Ninčićem.

DNEVNI RED SEJE.

Beograd, 20. julija. Dnevni red jutrišnje skupščinske seje je sledeči: 1. Pretres poročila odbora za proučavanje zakonskega načrta o spremembi čl. 12. zakona o vojni odškodnini. 2. Razprava o poročilu odbora za proučavanje zakonskega načrta o priznanju zaslužnim ljudem. 3. Poročilo odbora o zakonskem načrtu o teritorijalni pristojnosti okrožnih sodišč Zbomika, Pjenine in Brčke. 4. Poročilo odbora o ločitvi občine Male Rinske in Tavne. 5. Volitve predsednika in 4. članov glavne kontrole. 6. Poročilo finančnega odbora o dvanajstinah za avgust—november 1925. Dvanajstine pridejo torej na dnevni red pred vladno deklaracijo.

ZDRAVSTVENO STANJE PAŠIĆA SE JE POSLABŠALO.

Beograd, 20. julija. Ministrski predsednik Pašić bi moral včeraj odpotovati v Karlove Vari s posebno ladjo preko Budimpešte in Bratislave. Njegovo stanje pa se je nenadoma poslabšalo in je moral potovanje odložiti. V njegovem stanovanju se je vršilo posvetovanje zdravnikov. Pašić je imel veliko temperaturo. Sinoči se je počutil že bolje, toda ni odpotoval. Včeraj radi slabosti ni Pašić sprejel nobenih posetov razen zdravnika dr. Dim. Antića, ki je bil ves čas pri njem.

DR. LUKINIĆ PRISPEL V BEOGRAD.

Beograd, 20. julija. Danes zjutraj je prispel v Beograd bivši pravni minister Lukinić, da bo osebno odgovoril na znano obtožnico.

Zajednica proti HSS.

Zagreb, 20. julija. Na včerajšnjem sestanku hrv. Zajednice je prvi govoril **Lorković, ki** je raztolmačil politično situacijo in preokret v politiki Hrv. selj. kluba. Za njimi je govoril **Trumbić**, ki je povdarjal, da so to strašni rezultati dveh ljudi, ki sta mimo kluba in poslancev stvorila aranžma, na katerega niso pristali vsi poslanci. Dejstvo HSS je zapustilo svojo borbo, upropastilo je pravice krv. seljaštva in se sporazumelo za radikalsko batinaško politiko. Tako je prišlo do sestave nove vlade, iz katere so izpadli samostojni demokrati. Vstopili pa so v novo vlado tudi oni radikali, ki so preganjali člane HSS. Radićevci so vstopili v vlado brez vsakega vpliva in efektivne oblasti. Oni morajo preje prestati preizkušnjo za iskrenost svojo nove politike. S tem je vodstvo HSS zapustilo svojo borbeno fronto in sedaj to opravičuje s tem, da želi osvoboditi hrv. narod političnega pritiska.

Seja je bila opoldne prekinjena in se je popoldne nadaljevala. Sprejeta je bila resolucija, ki v svojem prvem delu povdarja, da zajednica ostane še dalje na istem stališču hrvatske politike, na katerem je vztrajalo 27. marca t. l. tudi vodstvo HRSS in da ne more in noče dirati v interese in čast hrvatskega naroda ter brezumno slediti vratolomnim skokom tega vodstva (HSS). Resolucija se dalje bavi z današnjo politično situacijo in apelira na vse nezavisne ljudi, naj z uspehom prestanejo to najnovejšo in najtežjo preizkušnjo našega narodnega in političnega življenja. V svojem drugem delu izraža resolucija neomajno zaupanje v delo vodstva Zajednice. Veče ugotavlja, da je Zajednica pri prošlih volitvah svojevoljno sklenila, da podpre HRSS, ker je odgovarjalo potrebam hrvatskega naroda v odkriti borbi proti centralističnemu režimu, ki je hotel upropastiti celokupno naše narodno življenje, politično, gospodarsko, finančno in prosvetno. Končno naglaša resolucija, da hrv. Zajednica na volitvah in v parlamentu preko narodnih zastopnikov izvršuje svoje dolžnosti napram hrv. narodu, čuvajoč v najtežjih časih solidarnost in soglasnost s Hrvati in svojim vodstvom.

V SRBIJI SPREJET SPORAZUM Z NAVDUŠENJEM.

Beograd, 20. julija. V politični situaciji je nastalo zatišje. Včeraj ni bilo posebnih dogodkov. Govorilo se je samo o skupščini in o novi vladi. Radikali so še vedno rezervirani, dočim prihajajo iz notranjosti poročila, da je ljudstvo navdušeno sprejelo sporazum.

Pašićeva bolezen je zopet povzročila veliko skrbi njegovi okolici. Politični krogi so se prilično zanimali za Pribičevićev govor. Pribičević ni bil niti oster, niti preveč razvnet. Pašića ni posebno napadal. Merodajni faktorji so zelo razpoloženi za sporazum in novo vlado. Splošno zanimanje vlada, kaj bo storil Stjepan Radić na svobodi.

PRED DEKLARACIJO VLADE.

Beograd, 20. julija. Danes se bo vršila druga seja ministrskega sveta, na kateri bodo razpravljali o vsebini in stilizaciji vladine deklaracije. Ako bo ministrski svet ob pravem času končal svoje delo, se bo pojavila vlada pred skupščino z deklaracijo v sredo. Ob priliki diskusije o deklaraciji bo govoril tudi Pribičević. Za njegov govor vlada veliko zanimanje.

Nova vlada.

SESTAVA VLADE.

Beograd, 18. julija. V današnjih »Službenih Novinah« je izšel ukaz o imenovanju nove vlade. Ukaz, ki je bil sinoči podpisan, nosi datum 18. julija.

Radikalno-radičevska vlada je sestavljena tako-le:

Min. predsednik: Nikola Pašić;
pravda: Marko Gjuričić;
zun. zadeve: dr. Momčilo Ninčić;
vere: Miša Trifunović;
nar. zdravje: dr. Slavko Miletić;
kmetijstvo: dr. Krsta Miletić;
javna dela: Nikola Uzunović;
prosveta: Velja Vukičević;
finance: dr. Milan Stojadinović;
socialna politika: Milan Simonović;
vojna in mornarica: gen. Dušan Trifunović;
notranje zadeve: dr. Boža Maksimović;
promet: inž. Anta Radojević;
izenačenje zakonov: dr. Milan Srskić;
agrarna reforma: Pavle Radić;
pošta in brzojav: dr. Benjamin Šuperina;
trgovina in industrija: dr. Ivan Krajač;
šume in rude: dr. Nikola Nikić.

Istočasno je izšel ukaz, s katerim se stavijo na razpoloženje ministri: Svetozar Pribičević, dr. Gregor Žerjav in dr. Prvislav Grisogono ter državni podtajnik Večeslav Wilder.

PAVLE RADIĆ O PROGRAMU NOVE VLADE.

Po sestavi nove vlade je imel Pavle Radić razgovor z novinarji glede programa nove vlade.

Na vprašanje, kaj bo z aretiranimi in interniranimi člani vodstva HSS, je Pavle Radić odgovoril:

»Bilo bi nenaravno, da sem jaz kot predsednikov namestnik s svojimi tovariši v radikalno-radićevski vladi, dočim bi bilo vodstvo stranke s predsednikom St. Radićem v zaporu. Nobene stvarne podlage ni, da bi trajalo to stanje. Nasprotno, je velik politični interes za uspeh samega sporazuma, da so vsi oni, zlasti pa predsednik — ki je, kakor je že znano, vprav aktivno sodeloval pri ustvarjanju sporazuma — izpuščeni na svobodo. Zato bodo v tem oziru v najkrajšem času nastopile izpremembe.« (To se je tudi že zgodilo. Op. ured.)

O programu nove vlade pa je izjavil Pavle Radić sledeče:

»Program dela v vladi obstoji v prvi vrsti v iskreni izmenjavi misli v vseh vprašanjih, brez vsakih osebnih ali strankarskih tendenc, temveč edino v interesu ureditve razmer na vseh poljih. To urejevanje obstoji v popravljanju storjenih napak v upravi v vseh panogah državne politike s ciljem, da se dvigne potrebna avtoriteta oblasti in da se pribori spoštovanje obstoječih zakonov in da se uradništvo privadi na nepristransko uporabo zakonskih predpisov. Skratka, treba je vpostaviti pravno stanje v državi.

Vlada bo vse najnujnejše izvedla takoj v tem zasedanju, ostalo na jesen. Izvedba bo potrebne in že objavljene zakonske načrte, ki smo jih v načelu usvojili, katere **pa bomo popravili**, da bodo odgovarjali nazorom sedanje vlade in politične situacije. Do jeseni bo vlada pripravila nove in nujne zakone, n. pr. načrt o invalidih, ki je že gotov, načrt o občinskih samoupravah, o agrarni reformi, ki je bil razpravljan v našem klubu, o ureditvi uradniškega vprašanja, o davčni reformi, kakor tudi druge zakone v smeri izenačenja zakonov.

Za prvi trenutek se bodo uredile razmere v posameznih ministrstvih in stremelo se bo za tem, da se s stvarnim delom položе temelji za novo politiko, potem ko so eliminirane glavne ostroste čisto političnе narave in gledalo se bo, da se obrezuspeši vse intrige, ki so pripravljene za preprečitev skupnega dela.

Nova vlada more mirno in samozavedno tako delati, ker ne živi v nervoznosti nestalne večine in odvisnosti od slučajev položaja, ker ima za seboj močno večino v parlamentu in mirno pomoč ogromne večine naroda. Vse življenje se bo sedaj gibalo v smeri pomirjenja in zaupanja, ker so razbiti vsi predsodki na obeh straneh.«

NOVI MINISTRI.

Pavle Radić, minister za agrarno reformo, je bil rojen 1. januarja 1880. v Desnem Trebarjevem pri Sisku. Dovršil je 7 razredov gimnazije, trgovsko šolo v Pragi in bil nato 2 leti učitelj na trgovski šoli v Pragi. Nato je stopil v bančno službo ter se zlasti mnogo bavil z zadrugarstvom. Cela vrsta zadrug je bila od njega ustanovljena in hrvatsko zadrugarstvo se ima veliko zahvaliti za svoj napredek njegovemu požrtvovalnemu delu. Pa tudi v vseh drugih nacionalnih in kulturnih stremljenjih je bil Pavle Radić aktiven delavec. Prvič je bil izvoljen za poslanca l. 1913 v banjaluškem okraju. Pri zadnjih volitvah je bil izvoljen v treh okrajih in prevzel po aretaciji strankinega vodstva vodstvo stranke.

Dr. Benjamin Šuperina, minister pošte. Rojen 28. marca l. 1866 v Kozani v Istri, je po dovršeni gimnaziji na Reki študiral pravo na Dunaju in v Zagrebu, kjer je bil leta 1888 promoviran. Nato se je nastanil kot odvetnik v Sisku. Je eden od ustanoviteljev radićevske stranke. Poslanec je bil v hrvatskem saboru in bil opetovano izvoljen za podpredsednika. V Jugoslaviji je bil prvič izvoljen za poslanca l. 1923.

Dr. Ivan Krajač, minister za trgovino. Rojen je bil 17. novembra 1877 v Senju. Gimnazijo je obiskoval v Senju in Zagrebu, univerzo v Zagrebu in na Dunaju. Bil je advokat. Zelo mnogo se je bavil s finančnimi in gospodarskimi vprašanji in velja danes kot eden naših prvih strokovnjakov na finačno-ekonomskem polju. Pred vojno je bil pristaš hrvatsko-srbske koalicije, se pridružil kasneje Zajednici in se sedaj ločil od nje ter pridružil radićevcem.

Dr. Nikola Nikić, minister za šume in rude, je bil rojen l. 1885 v Nikincih v Sremu. Gimnazijo je obiskoval v Sremski Mitrovici, Vinkovcih, Zagrebu in Osijeku, univerzo pa na Dunaju, Pragi in Zagrebu. Je odvetnik v Brodu. Za poslanca je bil izvoljen prvič leta 1923 v Sremu.

NOVA VLADA V DOVTIPIH

Radi — radi.

Da ima sporazum med radi-kali in radi-ćevci podlago že v imenu samem, se vidi iz tega, ker je jedro obeh imen v besedi »raditi«, kar pomeni delati. Kaj se torej samostojni demokrati jeze, da hoče nova vlada delati. In sicer samostojno — brez samostojnih.

(»Zastava«.)

Mojster.

Habsburški nadvojvode so se morali naučiti eno rokodelstvo. Če bi se morali tudi ministri naučiti kako rokodelstvo, potem bi veliki Toza (Pribičević) gotovo ostal — šušter.

(»Zastava«.)

Svetozar Pribičević

je imel v »Koprivah« po sestavi nove vlade sledeč monolog:

»Naj ne misli Nikola Pašić, da se bomo samostojni demokrati ob priliki nove sestave vlade PP zadovoljili s samo štirimi ministrskimi sedeži. Mi bomo nasprotno zahtevali šest portfeljev in če nam Pašić ne bo dal najmanj tri, ne bomo na ponovno sestavo vlade PP pristali z lahkim srcem.«

Skrajna neokusnost.

Nedeljski »Slovenski Narod« je kot odgovor na »Slovenčeve« konstatacije o delovanju šefa prosvetne uprave v Sloveniji g. dr. Pavla Pestotnika napisal sledeče:

»Zavedamo se vsi, da ima sedanji šef oblastne (nomen est omen, op. ured.) prosvete (dr. Pestotnik namreč) jasno začrtano pot, ima program, ni igrača v rokah trenotnih razpoloženj, vodi z jekleno (!) roko svoje posle, se ne udaja nikakim pomehkuženim nazorom (!) in zahtevam in da brani z vso energijo narodne in državne interese in koristi prave kulture. V naši upravi potrebujemo jakih oseb, ki se ne skrivajo, ki so sposobne govoriti jasno in točno, ki se ne tresejo vsak trenutek v strahu pred »bodočnostjo«. Dr. Pestotnik ne išče nikjer popularnosti, se zaveda, da je borec ideje in vršilec dolžnosti, ki mu jih nalaga ljubezen do države in pravega prosvetnega napredka. Ako bo nova vlada zahtevala (bo raje izvedla, op. ured.) izmeno v osebi, bo dr. Pestotnik z isto mirnodušnostjo zapustil urad, s kakršno je vstopil. (Ali bi se mar hotel upreti? Op. ured.) Drugo vprašanje pa je, ako bo s tem ustreženo dobri stvari in ako dobi naslednika, ki bo sposoben posvetiti toliko marljivosti in skrbi tej panogi naše uprave.«

Če je mislil »Slovenski Narod«, da je prišel čas, ko treba napisati dr. Pestotniku kot šefu »oblastne« (!) prosvete nekrolog, potem je imel prav. In če je mislil, da mora biti ta nekrolog naravnost nezaslišano in nezasluženo lep, potem je imel po svojem enako prav, zakaj g. dr. Pavel Pestotnik je tudi vrhovni upravitelj »Narodne tiskarne«, ki tiska z deficitom »Slovenski Narod«. Če je mislil »Slovenski Narod«, da bo slovenska javnost ta skrajno neokusen slavospev utaknila mirno v žep, pa se presneto moti in zato odgovarjamo na ta bizantinski nekrolog, pa čeprav načeloma odklanjamo vsako osebno polemiko.

G. dr. Pestotnik ima morebiti celo kopo dobrih lastnosti; kljub temu pa moramo odkrito povedati, da nismo zasledili niti ene, ki bi ga usposabljala za šefa prosvetnega oddelka pri velikem županu.

Prosveta je stvar vsega naroda, g. dr. Pavel Pestotnik pa je nastopal, kakor da bi bila prosveta strankarska zadeva. Iz te temeljne napake so izhajale vse druge in povzročile, da je naše šolstvo pod njegovo upravo nazadovalo na celi črti.

Iz strankarskih motivov so se vršile premestitve učiteljev in profesorjev in dočim se proti zaslužnim nacionalistom in Sokolom ni poznalo pardona, so bili profesorji, člani vodstva SLS, pardonirani da se je izkazalo svobodomiselstvo prosvetnega šefa še v posebni luči. To premeščanje se je vršilo dalje na tako nesmiseln način, da je težko trpela šola. V Mariboru so bili dijaki mesece dolgo brez srbohrvatskega pouka, v Srbiji pa so morali dijaki poslušati slovenska predavanja, ki so jih komaj razumeli!

Šolski štrajk v Št. Vidu in polom pred sodiščem je nadaljnja karakteristična zasluga prosvetne uprave pod dr. Pestotnikom.

Nastop proti zasebnim šolam je nadalje razkril vso globoko modrost, ki se je uveljavljala v naši prosveti v času, ko je bil njen šef g. dr. Pavel Pestotnik. Podpora se je odrekla zavodom v Ljubljani, katere obiskuje 1300 otrok. Kaj bi bilo, da bi zavodi nadaljnji pouk otrok odklonili? Kam bi šlo teh 1300 otrok? Na to seveda prosvetni minister in niti gospodje pri prosvetni upravi niso mislili.

Šolniki pa bi našteli še celo kopo drugih napak, dočim še nikjer nismo slišali o eni stvari, ki bi govorila v prilog prosvetne uprave pod dr. Pestotnikom. Skratka: deficit na vsej črti, to je bilanca prosvetne uprave pod dr. Pestotnikom.

In na vse to pride »Slovenski Narod« s slavospevom, kakor da Slovenija še ni imela takega pedagoga in organizatorja, kakor je bil dr. Pestotnik! Uboga Slovenija, če bi bilo tako! Od vsega našega šolstva bi skoraj ostalo samo to, kar bi dovolilo tajništvo SDS.

Kar se tiče poudarjanja hrabrosti, odločnosti in drugih lepih stvari, s katerimi slavi »Slovenski Narod« g. dr. Pestotnika, se seveda ne spuščamo v kritiko, ker bi morali postati že preosebni. Rečemo samo to, da se čudimo, da se »Slovenski Narod« ni bal napisati vseh neokusnosti, ker kulturni človek bi si temeljito prepovedal take neokusne slavospeve na svojo osebo. In s tem končamo.

Politične vesti.

= **Kako je bil Stjepan Radić izpuščen.** V soboto ob 9. dopoldne je podpisal kralj ukaz o aboliciji Radićevega procesa. Takoj nato je bilo v Zagreb brzojavljeno, da se ta ukaz izvrši. Okoli 11. ure dopoldne je prišlo na zagrebško policijo telefonsko povelje, da se imajo internirani radićevci takoj izpustiti. Pri telefonu je bil tedaj slučajno ravno Predavec, podpredsednik HSS. Policijski šef mu je takoj sporočil, da je prost in enako so bili takoj izpuščeni dr. Maček, oba Košutića in Krnjević. Vsi interniranci so nato takoj odšli k predsedniku St. Radiću. Uro nato je prišel k predsedniku Radiću njegov zagovornik dr. Ivica Kovačević in ga naprosil, da odide z njim k predsedniku sodnega stola. G. Radić je takoj prekinil razgovor in v spremstvu svojih prijateljev ter stražnika z nasajenim bajonetom odšel k predsedniku sodnega stola. Ta mu je sporočil, da je Nj. Vel. kralj postopanje proti njemu ustavil. Ko je Radić to slišal, je zaklical: »Hvala Bogu, narodu in kralju!« Nato so se vsi v avtomobilu odpeljali k bolnemu dr. Mačku in se ob pol dveh dali skupno slikati. V pondeljek odpotuje Radić na Bled, da se kralju osebno zahvali.

= **»Zakaj te solze?«** Pod tem naslovom je napisala novosadska »Zastava« dobro lekcijo samostojnim demokratom. »Zastava« konstatira najprej, da so se pogajanja z Radićem vodila tri mesece in da ni v načelu nihče nasprotoval tem pogajanjem, pa čeprav so samostojni demokrati tedaj ravno tako znali, da je Stjepan Radić vsled veleizdaje v zaporu, kakor vedo to danes. Odpor proti pogajanjem je nastal šele tedaj, ko so samostojni demokrati izvedeli, da bo nova vlada sestavljena brez njih. Če bi bil Pribičević v vladi, potem bi bilo vse dobro, ker pa njega ni v vladi, je pa vse izgubljeno. Od kedaj, pa je Pribičević večje jamstvo ko Nikola Pašić, vprašuje upravičeno »Zastava«. Ker ni Pribičeviča v vladi, je sporazum nemoralen, drugače bi bil seveda ne samo moralen, ampak prvovrstna mojstrovina. Ni verjetno, da bi narod neiskrenim solzam samostojni demokratov verjel.

= **Bolgarska. Radikali proti Cankovu.** »Radikal«, glasilo radikalne stranke nadaljuje svojo kampanjo proti vladi Cankova. Vseskozi reakcionarna in diktatorska da je vlada Cankova in še ni nikdar niti poskusila, da bi pridobila za sebe kmetski narod. Profesorji in generali, ki odločajo v Cankovi vladi, smatrajo ves narod za nezrel in zato se pričakuje, da bo Cankov s silo zatrl odpor radikalov. — **Razbojniške tolpe** se pojavljajo na Bolgarskem v vedno večjem številu in postajajo prava nadloga za Bolgarsko. Tako je napadla neka tolpa vas Veliki Železnik, odnesla iz poštnega urada 400.000 levov, zažgala poštno poslopje in nato več vaščanov mučila ter jih nekaj odvedla v gozd, kjer so našli njih trupla. Kmetje so napad takoj prijavili orožnikom. Posrečilo se jim je, da so prišli razbojnikom na sled in v boju trojico ubili, dočim so drugi ubežali. — Več **izdanih komunističnih voditeljev**, ki da so bili tudi soudeleženi pri atentatu na cerkev sv. Nedelje, je pobegnilo v Turčijo. Pričakuje se, da bodo vsi od Turčije izročeni Bolgarski. — **Procesi** se nadaljujejo po vsej deželi in smrtne obsodbe naravnost dežujejo. Dežela vojske hoče proslaviti svoje ime.

= **Po demisiji ministra Stříbrnyja.** Češki narodni socialisti izjavljajo, da je podal minister Stříbrny demisijo predvsem iz dveh vzrokov. V demonstrativnem odhodu nuncija Marmaggija vidijo socialisti vmešavanje Vatikana v češke notranje zadeve in pa kršitev češkoslovaške suverenitete. V vladnih krogih se skuša sedaj z izjavo celokupne vlade konflikt poravnati in upa se, da se bo to tudi doseglo. Češki narodni socialisti bodo danes o vladni izjavi sklepali. — Papež je sprejel 500 češkoslovaških romarjev. Romarje je pozdravil z daljšim govorom, v katerem se je spominjal tudi Marmaggijeve afere. Papež je popolnoma odobril korak nuncija Marmaggija.

= **Priprave za francosko ofenzivo v Maroku.** Maršal Petain je odpotoval v Maroko in obenem ž njim sta bili odposlani na bojno polje maroška in tuniška divizija, ki bosta nadomeščeni z alpinskimi četami. Maršal Petain bo izvršil razporedbo novodošlih čet ter sestavil iz izvežbanih vojakov Francije posebne leteče kolone, ki bodo vsak hip pripravljene, da nastopijo na ogroženih mestih. Ofenziva Abdelkrimovih čet pa se nadaljuje, vendar se splošno misli, da Abdelkrim še dosegel višek uspehov. — 12 ameriških letalcev se je ponudilo s svojimi letali francoski vladi, ki je ponudbo sprejela. Letalci so že odšli na fronto. — V vojnem pristanišču je bila odkrita komunistična zarota, ki je bila udušena. Zarota je v zvezi s komunistično propagando proti maroški vojni.

= **Izpraznitev Poruhrja.** Glasom uradnega obvestila poveljujočega generala okupacijskih čet zapuste francoske in belgijske čete dne 11. januarja 1923 zasedeno Poruhrje v dveh terminih, in sicer: do polnoči 20. julija bo evakuirano vse belgijsko okupacijsko ozemlje in francosko, v kolikor leži v zapadnem Palatinatu; do polnoči 31. julija pa vse ostalo francosko okupacijsko ozemlje. Evakuacija Düsseldorfa, Duisburga in Ruhrorta se sedaj še ne izvrši, ker odločijo o tem vse zavezniške vlade, ki so zasedbo tudi izvedle.

= **Sovjetski trgovinski zastopnik v Pragi** je povabil v petek k sebi zastopnike praškega tiska in v daljšem govoru opozarjal na koristi Češkoslovaške, če prizna sovjetsko Rusijo. Ta se v notranje zadeve Češkoslovaške ne bo niti najmanje vmešavala, pač pa bodo trgovinski odnošaji s tem zelo zboljšani in že itak precejšnji češkoslovaški izvoz v Rusijo se bo znatno dvignil. Od 1. oktobra 1924 dalje je sovjetska Rusija že naročila na Češkoslovaškem blaga za 378,151.869 čeških kron. Naročila se bodo še znatno povečala, če bodo odnošaji med Češkoslovaško in sovjetsko Rusijo urejeni. To pa je mogoče le, če Praga prizna moskovsko vlado. — Po pisavi praških listov se ne more reči, da bi imel apel sovjetskega zastopnika v Pragi poseben uspeh.

= **Senzacionelne vesti o bližnji evropski vojni z Rusijo** je objavil dopisnik »Secola«. Razgovarjal se je z nemškim veleindustrijcem Arnoldom Rechbergom, ki je vodil svoje dni zmagoviti boj s Stinnesom. Rechberg je dejal, da je zbližanje Francije in Nemčijo tudi na političnem polju neizogibna posledica izvršenega zbližanja na gospodarskem polju. Sploh se bo vsa evropska politika preorientirala in sicer vsled sovjetov. Niti misliti ni, da bi Velika Britanija brez boja kapitulirala pred sovjeti. Izvršen bo velik vojaški pohod v Rusijo, ki vsled majhnih težkoč aprovizacije vojsk ne bo težaven. Dva milijona nemških nacionalistov se je že izreklo pripravljenih, korakati skupno s Francijo proti sovjetom. Po prizadevanju Velike Britanije da bo prišlo do te vojne najkasneje v dveh letih. Za vrhovnega poveljnika, da bo imenovan pruski general Hoffmann, bivši šef generalnega štaba v Hindenburgovi in Ludendorffovi armadi. — Koliko je v tej senzacionalni vesti resnice, je trenutno nemogoče dognati.

= **Angleška rudarska kriza.** Na sejo preiskovalne komisije o vzrokih rudarske krize so prišli samo zastopniki rudniških lastnikov, dočim se delavski zastopniki vladnemu pozivu niso odzvali. Generalni tajnik rudarjev Cook je izjavil, da ostane stališče rudarjev neizpremenjeno in da se ne bodo udeležili nobene seje anketne komisije. Zastopniki transportnih delavcev, železničarjev, strojnih delavcev in rudarjev so se ujedinili, da ustanove posebno zvezo, da tako preprečijo zniževanje mezd oziroma podaljšanje delovnega časa. Ta zveza ima tudi namen podpirati rudarje v sedanjem konfliktu.

= **Preokret v Indiji.** Z ozirom na govor lorda Birkeheada, češ da Svaradžisti nočejo sodelovati z indijsko vlado, je izglasovala stranka Svaradžistov resolucijo, v kateri se obsoja vsako nasilje in izjavlja, da je stranka pripravljena sodelovati z indijsko vlado, in sicer na podlagi pogojev, katere je izdelal umrli voditelj Dao, Glavni pogoj je avtonomija Indije v okvirju Velike Britanije. Svaradžisti so nato ostro obsodili govor lorda Birkenheada, ker ni odgovarjal resnici.

Tovariši iz svetovne vojne!

Ko smo Vas lani vprašali na I. našem sestanku, ali hočete prihodnje leto zopet zbrati se skupaj trpini iz krvavil poljan, je zagrmelo kot en sam orkan iz vaših grl: da, da hočemo. In ko smo zaklicali: Kje? je gromko donelo, spet in spet: Na Brezjah, na Brezjah!

Podpisani, od Vas izvoljeni odbor, tolmač te Vaše energične volje, je pripričan, da boste prav vsi držali dane besede in v bratski slogi in ljubezni se spet zbrali letos 20. avgusta pri Marijinem svetišču.

Naš poziv danes ne velja toliko vam, dragi možje iz ljudstva, kolikor naši inteligenci, ki je tudi krvavela po raznih moriščih Evrope.

Njej naj doni naš rog miru in bratstva: pridružite se bivši častniki našim možem zagorelih lic iz njiv, senožet in tovarn; skupno ž njimi ste stali v vrstah groze in trpljenja, skukno z njimi sedaj pokramljajte in spomnite se padlih naših bratov. Besen zmaj politike bodi tisti dan docela izobčen iz naših vrst, blažen smehljaj ljubezni in bratstva naj zaigra na naših obrazih!

Polovična vožnja je dovoljena pod običajnimi pogoji vsem udeležencem tega shoda in občnega zbora Z. S. V. in sicer od 29. do 31. avgusta.

Tovariši zaupniki na mejah naj se sporazume in sami organizirajo ter kmalu zaprosijo posebne vlake pri direkciji državnih železnic v Ljubljani.

Obenem opozarjamo vse zaupnike Zveze, ki so se doslej priglasili in prosimo, naj se še priglase drugi, da ni treba ponovnega dovoljenja od vsakega županstva za posamezne pokrajinske in krajevne odbore ZSV, ker Zveza je odobrena za celo Slovenijo brez pridržka in torej lahko povsod razširja svoj delokrog.

Slavnost na Brezjah se bo pričela točno ob pol 10. uri v nedeljo, dne 30. avgusta z odkritjem naše zahvalne spominske plošče. Natančen program sestanka in občnega zbora še pravočasno objavimo. Za enkrat prosimo vse tovariše pevce, naj se dobro izvežbajo in prineso s seboj te-le pesmi, ki se bodo pele na Brezjah. 1. Ti o Marija. 2. Blagor mu. 3. Vigred se povrne. 4. Oj ta soldaški boben, (harmoniziran po Maroltu (partiture dobite, proti mali odškodnini v pisarni ZSV, Miklošičeva cesta 7 a). 5. Oj Doberdob. Drugo potrebno še pravočasno objavimo.

Tovariši! Pripravite se in sklenite; ob vsakem vremenu na Brezje! Velečislane naše žene in gospe prosimo lepo, vsaj ta dan naj prepuste samo možem!

Odbor ZSV v Ljubljani.

Konferenca vodnih zadrug v Beogradu.

Na incijativo generalne direkcije voda je bila sklicana za dan 15. julija v prostorih razredne loterije konferenca vseh vodnih zadrug v državi. Za največjo vodno zadrugo v Sloveniji — Ljubljansko barje — se je udeležil te konference inž. Hočevar; žal je prišlo povabilo prepozno tako, da se ni moglo še pravočasno obvestiti ostale vodne zadruge.

Program posvetovanja je obsegal:

1. Finansiranje melioracijskih del v celi državi.
2. Sprejetje resolucije.
3. Izvolitev širšega akcijskega odbora.
4. Izvolitev ožjega izvršnega odbora iz akcijskega odbora.

O prvi točki programa je poročal načelnik generalne direkcije voda inž. Besarić v izčrpnem in temeljitem referatu. V državi imamo še meliorirati okoli poldrugi milijon ha zemljišč. Po izvršenju teh melioracijskih del bi se povečal izvoz poljedelskih produktov za **60.000 vagonov** na leto. Iz tega je razviden velikanski pomen melioracij za državo v ekonomskem, socijalnem in financijskem pogledu. Izvršitev projekta vseh melioracijskih del pa je s privatnim domačim kapitalom neizvedljiva. Tukaj mora država že v lastnem interesu vzeti inicijativo v svoje roke in omogočiti, da se izvedejo vsa melioracijska dela. Za to naj država na temelju specijalnega zakona zaključi inostransko posojilo, katerega bi tudi amortizirala. To posojilo bi bilo namenjeno izključno samo vodnim zadrugam. Služilo bi jim kot obratni kapital v svrho izvršitve melioracijskih del. Ta kapital bo pri vodnih zadrugah stalno naraščal ter je na ta način zasigurana financijelna podlaga za druga dela vodnih zadrug. Država ne bi imela večjih izdatkov, ker troši tudi sedaj za vodne zadruge v vsakoletnem budžetu, katere izdatke bi potem porabila za amortizacijo posojila. Potrebna vsota posojila bi znašala 300 milijonov dinarjev (celokupni stroški za vsa melioracijska dela znašajo eno milijardo 200 milijonov dinarjev).

Po referatu načelnika inž. Besarića se je razvila o tem predmetu živahna debata, katere se je udeležila velika večina odposlancev vodnih zadrug. Predlog načelnika je bil soglasno sprejet.

V tem zmislu je bila nato sprejeta resolucija, da se takoj pristopi k izvedbi melioracijskih del v celi državi in da pripravijo pristojni faktorji vse potrebno, da stavijo na razpolago potrebna financijska sredstva v dosego izvršitve melioracijskih del po predlogu.

Prvotno se je mislilo v dosego tega namena ustanoviti centralno zvezo vseh vodnih zadrug, ker bi bil ta aparat preokreten, se je izbral širši akcijski odbor in ožji izvršni odbor iz prvega, kateri naj pripravi vse potrebne podatke in izdela zakonski predlog, da bi se to važno vprašanje čimprej rešilo.

Na predlog inž. Hočevarja sta bila izvoljena v širši akcijski odbor gg. Ivan Knez iz Viča (predvsem za Ljubljansko barje) ter dr. Janko Leskovec, ministr. komisar vodne zadruge v Dol. Lendavi, katera bosta zastopala interese vodnih zadrug v Sloveniji.

V izvršilni odbor pa se po potrebi ali na željo vodnih zadrug v Sloveniji lahko kooptira en član kot zastopnik vodnih zadrug v Sloveniji.

Ko zadobi predmetna zadeva konkretnejšo obliko, bomo o tem velevažnem vprašanju še poročali.

Občni zbor „Doma".

Včeraj dopoldne se je vršil v Mestnem domu izredni občni zbor »Doma«, stavbene zadruge državnih nameščencev in upokojencev v Ljubljani.

Zborovanje je otvoril predsednik zadruge, šef prometnega oddelka pri čekovnem zavodu, Klemenčič, ki je po običajnih formalnostih izvajal sledeče:

»Stanovanjska beda je prisilila uslužbence poštnega čekovnega zavoda, da so ustanovili stavbeno zadrugo, ki naj bi gradila s pomočjo posojila poštnega čekovnega zavoda za svoje člane stanovanja in lastne hišice. Prošnja za posojilo je bila odbita. Merodajni faktorji so svetovali, da se vloži druga, ki stavi drugačne pogoje. Med tem pa je dovolila država kredit kakih 30 milijonov kron za take zadruge. Zato smo prišli do prepričanja, da je najbolje, da se naša pravila tako izpremene, da bo postal član zadruge lahko vsak državni uslužbenec. Tako je nastal »Dom«.

Namen naše zadruge je, kakor omenjeno, zidati za člane stanovanja in lastne hišice.

Za stanovanja bi se zidale hišice po potrebi. Stanovanja bodo neodpovedljiva, dosmrtna.

Lastne hišice bi se zidale v kolonijah, in sicer z lastnim kapitalom zadruge, brezobrestnimi posojili države in občine ter končno tudi z bančnimi krediti.

Z ozirom na to, da dinar še ni stabilen, je treba izpremeniti dinarske dolgove v zlate. Naj pojasnim stvar na praktičnem slučaju.

Vzemimo, da imamo samo 200 članov. Vsak član plača delež 1000 Din ter prevzame 4 kratno jamstvo, kar odgovarja kapitalu 200.000 + 800.000 = 1,000.000 dinarjev. Na tej podlagi dobimo od države kredit, recimo 1,000.000 Din. Potem imamo že 1,200.000 razpoložljive glavnice. To glavnico naložimo v banki proti obrestim. To je naš depô in obenem jamstvo za kredit, ki nam ga preskrbi dotična banka v zdravi valuti, recimo v dolarjih. Te dolarje vporabimo potem po potrebi. Banki smo dolžni vedno samo dolarje in zato je vsaka izguba na valuti izključena.

Cen hiš v naprej ni mogoče določiti, ker ne vemo, kake ugodnosti nam bo dovolila država. (Mogoče dobimo les zastonj itd.) Če ne dobimo nobenih ugodnosti, bi znašala stanarina za stanovanje, obstoječe iz dveh sob in kuhinje s pritiklinami mesečno 150 Din, torej jako malo. Hišica s 4 do 5 prostori bi veljala danes 40 do 50 tisoč dinarjev. Odplačila bi znašala za to vsoto 400 do 500 Din mesečno plus vodarina itd. Seveda, ako bi hotel kdo bolj luksuriozno zidati in bi vzel bančni kredit, se zviša odplačilni znesek tudi na 1000 do 1500 Din.

Na vsak način pa že s samimi deleži že prihodnje leto sezidamo 7 do 8 stanovanj.

Prednost do hišic, oziroma stanovanj se določi s pravilnikom. Upam, da pride v doglednem času vsak član do stanovanja.

Rizika pri celi stvari ni prav nobenega — ako abstrahiramo od pristopnine, ki znaša 30 Din. Delež se lahko vsak čas odpove. Ako pa odplačate par sto dinarjev mesečno, je to prihranek.«

Predsednikovemu govoru so sledile volitve novega odbora.

Soglasno so bili izvoljeni v načelstvo: Klemenčič, Matjašič, Šlajmer, Köchler, Boltavzer, Kobal, Winter, Klavora, Obranovič, Bišof, Kobe, Kramar, Rape in Strnad, v nadzorstvo pa: Primožič, Jurca, Uršič, Vesenjak in Gerzinič. Konstituiral se bo odbor šele na seji v sredo ob 5. pop.

Druga točka dnevnega reda je bila določitev pravilnika glede prednosti pri zidanju hišic in oddaji stanovanj. Predlaganih in soglasno sprejetih je bilo 10 točk, od katerih ima vsaka gotovo število prednostnih edinic. Te točke so: 1. Člani, ki so pristopili do konca današnjega občnega zbora, imajo 10 prednostnih edinic; 2. deložiranci in člani brez stanovanja 2; 3. kdor ima družinske člane, dobi za vsakega družinskega člana po 1 prednostno točko; 4. za vsakega pol leta brez družinskega stanovanja je določena po 1 prednostna točka; 5. za vsako leto bivanja v nehigijenskem stanovanju 1; 6. drago stanovanje 2; 7. za vsak oglašeni delež 1; 8. kdor se ne more poročiti, ker nima stanoanja 1; 9. kdor hoče zidati lastno hišo, mora plačati 20% naprej, ako plača več mu gre do 5 prednostnih edinic; 10. višja starost 1 prednostna točka.

Tretja in zadnja točka dnevnega reda so bile slučajnosti. Član Verbič, uradnik agrarne direkcije, je opozoril načelstvo, da se pobriga za nakup zemljišč, ki bodo v Ljubljani in v bližnji okolici ekspropriirana na podlagi zakona o agrarni reformi. Ta zemljišča se bodo plačevala po cenah iz let 1910 do 1914. Odplačilni pogoji so izredno ugodni: dolgi roki itd. Načelstvo je obljubilo, da ga povabi k seji, da bo dal natančne informacije. Po sprejetju par manj važnih predlogov je zaključil predsednik zborovanje, ki je trajalo od 9. do pol 12. ter se ga je udeležilo kakih 200 ljudi. Po končanem zborovanju so pristopili k zadrugi številni novi člani.

Dnevne vesti.

ZAPUŠČENI.

Glavni adut samostojnih demokratov je bil, da so v vladi, da imajo moč in da morejo zato nagraditi tistega, ki jim služi in preganjati onega, ki se jim upira. In z grožnjami ter »cukrčki« so tudi v resnici zbrali dosti pristašev.

Sedaj je njihov glavni adut zaigran in posledice so že tu. Odpadajo tisti, ki so prešli k njim zaradi cukrčkov in odpadajo tisti, ki so se jih bali. V tem splošnem begu pa jih zapuščajo tudi oni, ki so leta dolgo kljubovali pameti in mislili, da se more s silo izvesti ujedinjenje jugoslovenskega naroda. Splošen beg od samostojnih demokratov, to je prva najbolj značilna posledica nove vlade.

Posebno jasno se je potrudil, da to dokaže, beograjski »Balkan«. Še v petek je »Balkan« strastno napadal Radića in vehementno očital radikalom, da so zagrešili skrajno nemoralnost, ker so zapustili samostojne demokrate. Dan kasneje pa pri »Balkanu« popolen preobrat. Na uvodnem mestu piše v debelih črkah o rehabilitaciji St. Radića in koncem članka zahteva, da se St. Radića takoj izpusti na svobodo. Zakaj sporazum med radikali in radićevci je v resnici tako velikega pomena, da bi mogel iz Jugoslavije narediti Alhambro. Čez noč torej popolen preobrat in »Balkan«, še pred par dnevi eden najbolj vnetih zagovornikov samostojnih demokratov, se jim je sedaj slovesno odrekel.

Splošen beg od samostojnih demokratov je torej v teku. Kaj bo šele tedaj, ko bodo izčrpani razni fondi, ko bodo tudi samostojno demokratski listi morali živeti od naročnine in inseratov, ko bo treba reducirati podjetja?

Morebiti gospodje le izprevidijo, da ne bi storili napačno, če bi pravočasno likvidirali. Ker kakšen smisel ima še njih stranka? Morda ta, da se bori poleg vseh drugih še z radikalno stranko?

— **Povratek kralja na Bled.** Včeraj se je vrnil kralj iz Beograda na Bled. Skozi Ljubljano se je peljal dopoldne.

— **Visoki gosti na Bledu.** V petek so se pripeljali iz Pariza na Bled kraljeva sestra princezina Jelena ter kraljev bratranec Pavle s svojo soprogo. Vsi trije ostanejo kot kraljevi gosti dalj časa na Bledu.

— **Osebna vest.** Rumunski poslanik na našem dvoru g. Emandi, je prispel na Bled, kjer ostane s svojo rodbino dalj časa na letovišču.

— **Razsodba državnega sveta.** Državni svet v Beogradu je v svoji seji dne 11. aprila 1925 razsodil, da se računa 15 odstotni povišek v pokojnino vsem učnim osebam osnovnih šol, ko izpolnijo 32 letno službeno dobo. To razsodbo je izdal državni svet vsled tožbe glavne kontrole, ko se je branila priznati 15-odstotni povišek v pokojnini g. Ivanu Petriču v Ljubljani, ki je bil na lastno prošnjo lansko leto upokojen po 34 letnem službovanju. Gosp. Petrič ima sedaj razsodbo v rokah in rad ž njo postreže vsem učiteljem, ki se za zadevo zanimajo ali so morebiti sami tudi kaj prizadeti.

— **Enoten lovski zakon za vso državo.** V ministrstvu za šume in rudnike je sestavljena posebna komisija, kateri je poverjena naloga, da izdela enoten lovski zakon za celo državo.

— **Odlikovanja.** Odlikovani so bili naslednji francoski državljani: Francoski narodni poslanec Simon Reneau z redom Belega orla 3 razreda, bivši francoski konzul v Zagrebu Jules Berne in bivši francoski konzul v Dubrovniku Allrri Henrie pa z redom Sv. Save 3. razreda. Dr. Gojmir Krek, profesor ljubljanske univerze in član stalnega zakonodajnega sveta jo dobil red Belega orla 5. razreda.

— **Razpisana službena mesta.** Veliki župan mariborske oblasti razpisuje mesta okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Rogatec. — Pri okrožnem sodišču v Mariboru se odda mesto vodje zemljiške knjige, kakor tudi vsako drugo mesto, pisarniškega uradnika, ki se bo izpraznilo tekom razpisa. Prošnji je vložiti do dne 17. avgusta.

— **Izpremembe v državni službi.** Bivši komisar za socijalno politiko v Ljubljani Ivan Legat je imenovan za komisarja pri velikem županu ljubljanske oblasti. Nadalje so imenovani: orožniški narednik Iv. Ritonja v Št. Petru pri Mariboru za arhivskega uradnika pri srezkem glavarstvu v Slovenjgradcu; koncipist Fran Žnidaršič za komisarja pri srezkem glavarstvu v Črnomlju; davčni oficijal v Litiji Rajko Kamenšek pa za davčnega oficijala pri davčnem uradu Ljubljana — mesto.

— **Imenovanje v državni službi.** Bivši referent ministrstva za agrarno reformo Stanko Masič je imenovan za srezkega poglavarja pri velikem županu ljubljanske oblasti.

— **Promocija.** Na zagrebški univerzi je bil v četrtek pronoviran za doktorja vsega zdravilstva g. Fran Marušič.

— **Novi inženjerji.** Na tehniški fakulteti ljubljanske univerze so napravili diplomski izpit in postali inženjerji kemije gg. Rihard Klemen iz Crmošnjice, Leon Knez iz Ljubljane in Matija Žumer iz Železnikov.

— **Osebna vest.** K velikemu županu mariborske oblasti je bil premeščen dvorni svetnik dr. Leon Stare iz Ljubljane, ki je že nastopil službo v Mariboru.

— **Potres.** V petek, 17. t. m. sta seizmografa v zavodu za metereologijo in geodinamiko je zopet zaznamovala potres in sicer: Ob 15. uri 14 min. in 13 sekund, v daljavi 80 km od Ljubljane. Epicenter zopet Brežice. Ponovno prosimo vse one, ki so čutili ta potres in ki začutijo katerikoli potres, da to javijo omenjenemu zavodu. Dopisovanje poštnine prosto.

— **Poskusno impregniranje zagrebških ulic.** V Zagrebu impregnirajo že par dni nekaj ulic za poskušnjo zoper dež in prah. To impregniranje je spoznal župan Heinzel, ko je bil zadnjič na Dunaju. Ulice se impregnirajo z zmesjo iz petroleja, asfalta in Dieselovega olja. Zmes se imenuje impregnol. Dva kilograma zadostujeta, da se impregnira en kvadratni meter tal 20 cm globoko. Površina ceste se izpremeni pri tem v trdo skorjo, ki ne propušča nobene vode in onemogoča vsak prah. Imkregnol je poleg tega v higijeničnem oziru velike vrednosti, ker uniči vse bakterije. Končno je tako impregnirana cesta tudi tako trda, da se niti ob najhujšem dežju ne omehča. Ponovno impregniranje je potrebno šele po poteku enega leta in tedaj je potreba 75 odstotkov manj impregnola. — Kaj takega bi tudi v Ljubljani ne škodilo!

— **Sprejem učencev in uček v I. razred meščanskih šol.** Ministrstvo prosvete je odredilo, da se morejo vpisati v I. razred meščanskih šol od 1. septembra dalje tudi učenci, ki so dovršili četrti razred osnovne šole z zadostnim uspehom.

— **Mednaroden socialističen kongres.** Drugi mednarodni socialistični kongres se vrši koncem meseca avgusta v Marseille-u. Udeležili se ga bodo med drugim tudi nemški in avstrijski socialisti.

— **Izstopanje iz rimskokatoliške cerkve na Čehoslovaškem.** Ena od prvih posledic spora med Vatikanom in čehoslovaško vlado so množestveni izstopi iz rimskokatoliške cerkve. Do sobote jih je izstopilo v Pragi nad 6000, v Plznu pa 1400 oseb. Narodni socijalisti ne zahtevajo samo zadoščenja radi nediplomatičnega nastopa nuncija Marmaggija, temveč tudi končno izveditev ločitve cerkve od države. Včeraj je bilo radi nuncijevega nastopa na Čehoslovaškem nad 500 protestnih shodov.

—. **Razprave o ločitvenih tožbah na Angleškem nejavne.** Angleška zbornica lordov je sprejela te dni zakonski predlog, ki prepoveduje iz ozirov na javno moralo pri razpravah o tožbah na ločitev zakona javnost.

— **Glavni urednik lista »Action Francaise« obsojen.** Te dni je bil glavni urednik lista »Action Francaise« Charles Moras obsojen na dve leti ječe in 1000 frankov globe. Moras je namreč grozil pred par meseci notranjemu ministru Schrameku za slučaj, ako ne bo royalističnih visokošolcev zoper napade bolje ščitil, s smrtjo.

— **Čeden državni pravdnik.** Subotiško državno pravdništvo je izdalo te dni tiralico zoper bivšega državnega pravdnika v Subotici dr. Branka Milića. Dr. Milić je izvabil l. 1921 od nekega mlinarja in dveh posestnikov pod pretvezo, da bo osvobodil kot »sodnik iz Subotice« njihove zaprte sorodnike, 5000 Din. Hotel je imeti 10.000 Din, toda dobil je naprej samo polovico, ko je zahteval drugo polovico, se je zdela stvar ljudem sumljiva, ker je predolgo časa trajala in vložili so ovadbo. Dalje je obdolžen dr. Milić, da je izvrševal leto dni v Subotici in brez vsakih medicinskih študij, zdravniško prakso. Ko so izdali 1921 zoper njega tiralico, se jim ni niti sanjalo, da je iskani lopov »zdravnik dr. Milić identičen z njihovim kolegom, državnim pravdnikom dr. Milićem. Čez nekaj meseev je prišla resnica ugolj po naključju na dan in gospod državni pravdnik je bil suspendiran ter je romal v preiskovalni zapor. Goljufije je tajil, pač pa je priznal, da je fungiral »leto dni v Subotici kot zdravnik.« Na nepojasnjen način se mu je posrečilo pobegniti iz sedaj je izdana tiralica zoper njega v njegovi lastnosti kot državni pravdnik. Pri hišni preiskavi so našli v njegovem stanovanju vlomilsko orodje in načrte več hiš v Subotici, Novem Sadu in Osijeku, v katere je nameraval vlomiti.

— **Orožnik morilec.** V Kneževskem Vinogradu v Baranji je zaklal te dni orožnik Petar Ostorić svojo ženo. Dal ji je 7 sunkov z bajonetom v prsa. Ko se je prepričal, da je mrtva, se je zaklal še samega sebe. Porinil si je bajonet v prsa, si prebodel srce in obležal na mestu mrtev. Vse to je izvršil zato, ker ga je žena zapustila ter se kljub njegovim ponovnim prošnjam ni hotela vrniti k njemu.

— **Dan nesreč v Molu.** Iz Novega Sada poročajo: Vasica Mol je imela v petek tragičen dan, kakršnega njena kronika pač še ne pozna. Že navsezgodaj so se začele nesreče. 11-letni Andrej Laszlo je našel med igranjem ročno granato. Ker je ravnal ž njo neprevidno, je eksplodirala ter dečka raztrgala na kose. Kmalu nato so potegnili najlepšo deklico v vasi, Ester Santo iz valov Tise. In nesrečne ljubezni si je hotela končati življenje. Sicer so jo še pravočasno rešili, vendar pa zdravniki dvomijo, da bi ostala pri življenju. Na drugem koncu vasi so se splašili konji nekega posestnika. Njegova žena, ki je sedela na vozu, je padla pod konja, ki sta jo dobesedno do smrti pohodila. Neki 14-letni vajenec se je vozil v čolnu po Tisi, padel v vodo in utonil. Trupla še niso našli. Posestnik Ivan Horvath je umoril svojo mater. Mož je pred par dnevi zblaznel. Policija ga je hotela spraviti v blaznico, ker je bil mož nevaren, so ga zaprli in čakali na odgovor ravnateljstva zavoda. V petek pa je Horvath pobegnil ter se podal naravnost domov, kjer je navalil, ne da bi črhnil besedico, na svojo mater in jo zadavil. Ljudstvo je bilo vsled tolikega števila nesreč v enem dnevu vse preplašeno.

— **Letalska nesreča.** Te dni sta trčila na aerodromu pri Chalonsu dva aeroplana letalske šole. Oba aparata sta padla na zemljo. Vsi trije letalci so obležali mrtvi.

— **Železniška nesreča.** Kakor poročajo iz Salzburga, se je zaletel v četrtek na postaji Kleinmünchen brzovlak Salzburg—Dunaj v neki vlak, ki so ga na progi premikali. Enajst oseb je bilo lahko poškodovanih. Stroj brzovlaka in da blagovna voza sta bila precej hudo poškodovana. Kdo je zakrivil nesrečo, še ni ugotovljeno.

— **Požar v centralni jetnišnici v Varšavi.** V centralni jetnišnici v Varšavi je izbruhnil te dni požar. 500 jetnikov je drvelo proti izhodom ter hotelo pobegniti. Policija in vojaštvo sta poslopje obkolila in jetnike zopet internirala.

— **Ključavničarji, mizarji in pleskarji,** ki žele dela v tovarni vagonov v Srbiji, naj se javijo takoj pismeno ali osebno na Državno borzo dela v Mariboru. (Oni, ki stanujejo na ozemlju bivše Kranjske, naj se javijo na Drž. borzo dela v Ljubljani). Ponoven sprejem teh strokovnih delavcev bo pri državni borzi dela v Mariboru v sredo 29. VII. t. l. ob 8. zjutraj. Za delo naj se ponudijo samo taki, ki morejo pismeno dokazati, da so že bili zaposleni v kakšni tovarni vagonov ali v železniški delavnici in popravljalnici vagonov, ker ravnateljstvo tovarne drugih delavcev ne sprejme pod nobenim pogojem.

— **S topovi streljali na soma.** Izredno srečo pod nenavadnimi okoliščinami so imeli te dni štirje izletniki, ki so se peljali v čolnu iz tarentske luke na odprto morje. V tamkajšnjih vodah so opazovali že nekaj dni velikega morskega soma, ki so ga skušali ribiči zaman ujeti. Ko so bili izletniki že precej daleč od obali, se je pojavil nenadoma som, ki je z udarcem z repom prevrnil čoln. Iz bližnjega forta St. Angelo pa so dogodek opazovali ter pričeli streljati na soma z 12 centimeterskimi topovi. S tem so preprečili, da bi se mogel vreči som na svoj plen. Končno so izvlekli izletnike bolj mrtve kot žive iz vode.

— **Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljani.** Pravilnik k stanovanjskemu zakonu z vsemi potrebnimi pojasnili, formularji itd., kakor jih je napisal član stanovanjskega sodišča g. dr. A. Gradnik, izide v četrtek 23. t. m. v založbi »Jug« v Ljubljani. Naročila sprejema že sedaj založba »Jug«, Ljubljana, Šelenburgova ulica 7. II. Ceno posameznega izvoda objavimo prihodnji teden, kakor hitro pride delo iz tiskarne.

— **Nov telefonski imenik.** Ministrstvo pošte in telegrafa bo v kratkem izdalo nov telefonski imenik za celo kraljevino. Ker je knjiga po celi državi močno razširjena, se v nji tudi uspešno inserira. Oglasi za ta imenik se sprejemajo po sledečih cenah: 1. V oglasnem delu na koncu knjige: cela stran, velikost 11/22 cm 400 Din, polovica strani 250, četrtina 120, osmina 60 Din. 2. Če hoče telefonski naročnik, da se njegov naslov natisne izrazitejše (s posebnimi črkami) 100 Din. 3. Oglasi na posebnih listih, med naslovi naročnikov: cela stran 1000 Din, polovica 600 Dni, četrtina 300 Din. 4. Oglasi nad ali besedilom vsake strani naročnikov ali pa na platnicah, po dogovoru. Oglasi se takoj sprejemajo. Za oglase s slikami je treba priložiti klišeje. Oglase, denar in event. klišeje sprejemajo vse telefonske centrale in telefonski rač. oddelek direkcije pošte v Ljubljani, Sv. Jakoba trg 2.

— **Planince opozarjamo,** da je Triglav sedaj prost snežnih zametov in da je pot popolnoma varna.

Ljubljana.

1— **Ponovno znižanje cen telečjega mesa.** Z 31. julijem se zniža dogovorno s prodajalci cena telečjega mesa sledeče: teletina I. vrste 20 Din, II. vrste 16 Din kg. Od 1. julija se

je znižala cena teletine I. vrste pri kilogramu za 2 Din, II. vrste pa za 1 dinar. — Mestno tržno nadzorstvo.

1— **Cene v ljubljanskih javnih lokalih.** »Jutranji list« primerja gostilniške cene v Zagrebu, Beogradu in Ljubljani ter prihaja do zaključka, da so v Ljubljani cene najvišje, pač pa so — jedilni listi najlepši.

1— **Samomor.** Triindvajsetletna Terezija Gajškova iz Škofje vasi pri Celju, raznašalka pečiva v kavarni Evropa je bila že dolgo časa melanholična ter govorila o samomoru. Njene tovarišice so bile sicer mnenja, da ne misli resno. V soboto so se pa prepričale o nasprotnem. Ob štirih zjutraj so čuli iz njene sobe stokanje, zato so šle gledat, kaj je. Pri vstopu v sobo se jim je udaril v nozove duh po lizolu, Rezika pa se je zvijala v hudih bolečinah po postelji. Poleg nje je ležala steklenica, katere vsebino je izpila. Poklicale so zdravnika, ki je odredil transport v bolnišnico, toda bilo je prepozno: Rezika je čez četrt ure izdihnila. Kaj je bilo vzrok njeni melanholiji in obupnemu koraku, ni znano.

1— **Ponesrečena tatvina otročjega vozička.** Peter Štempihar ima nezakonskega otroka, vozička pa ne. Ker tudi denarja nima mnogo, je izkoristil lepo priliko, da bi bil prišel brez stroškov do vozička. V veži hiše št. 36 na Miklošičevi cesti je zagledal proti večeru prav eleganten komad. Počakal je noči, poskusil z enim izmed ključev, ki jih je imel pri sebi, odpreti vežna vrata, in posrečilo se mu je. Naložil je voziček na ramo in odšel. Toda imel je smolo: Pred hišo je stala neka gospodična v družbi svojih dveh bratov. Ker se ji je zdel Peter sumljiv, je opozorila nanj svoja dva brata, ki sta možakarju sledila. Na Resljevi cesti jih je dohitel hišnik omenjene hiše. Sedaj, ko so bili trije proti enemu so postali pogumni ter ustavili Petra, ki se je silno prestrašil, postavil voziček na tla ter nabrusil pete. Trojica jo je ubrala za njim. Da se reši nadležnih zasledovalcev, je pričel Peter lučati kamenje nanje in tako je pritekel srečno domov na Resljevo cesto št. 12. Kmalu nato pa sta potrkala na njegova vrata dva »moža postave«, ki sta vzela Petra seboj. Do oglja Resljeve ceste je šel z njima, tam pa je nabrusil zopet pete in stekel, kar najhitreje je mogel, proti kolodvoru. Toda že po par korakih se je spotaknil in padel. Stražnika sta ga dohitela ter spravla na varno.

1— **Hudo dekle.** Včeraj dopoldne se je nudil pasantom pred Mestnim domom smešen prizor. Skupina mladih ljudi, dva mladeniča in tri dekleta, je živahno debatirala. Nakrat se zakadi ena od deklic v enega od mladeničev ter ga prične na vse kriplje uhati. Mlada amaconka ga je tako uhala, da bi bil fant, ki je bil za glavo večji od nje, kmalu izgubil klobuk. Končno mu je dala še par sunkov s pestjo v prsa. Fant je bil tako kavalirski — ali pa tako bojazljiv — da se ni revanžiral. Samo malo konsterniran je šel nato v kratki distanci pred družbo dalje. Očividci so bili mnenja, da se mu obeta burno zakonsko življenje, ako bo tako nepreviden, da bo hudo deklico poročil.

PROCES ZOPER EVOLUCIJSKO TEORIJO.

Opičji proces se nadaljuje s polno paro. Stvar postaja vedno bolj groteskna.

Pri predzadnji obravnavi je bilo zaslišanih par Scopesovih učencev. Eden od njih je izpovedal, da je učil Scopes, da je bila zemlja nekoč ognjeno telo. Pozneje je nastala polagoma voda in celina in nato šele celica, iz katere se je razvil tekom časa človek. Nekateri od prisotnih učencev so se tej razlagi smejali. Neki drugi učenec je izpovedal, da je ranžiral Scopes človeka z mački, psi, opicami, kravami in drugimi živalimi v en razred ter jih označil kot sesalce. Nato je bilo zaslišanih nekaj izvedencev. Porotniki so se morali pred zaslišanjem odstraniti, da bi se izognili vplivu izvedeniških izvajanj. Zagovorniki so zoper to protestirali. Neki profesor je izjavil, da je zemlja stara najmanj 600 milijonov let in da človek nikakor ni najbolj razvito živo bitje. Poznamo pol tucata fosilij, ki jih klasificiramo prav tako lahko kot ljudi, kakor kot opice. Vsekako pa ni nobena razvojna teorija glede vprašanja, kako se je izvršil ta razvoj neizpodbitna. Značilno za razpoloženje, ki vlada med ljudstvom, je dejstvo, da je sledil učenjakovim izvajanjem brezkončen krohot publike.

Med odmorom je šel Bryan k Darrowu ter mu podaril lepo izrezljano glavo opice. Darrow se je uljudno zahvalil in menil, da ima tudi on že pripravljeno opičjo glavo za Bryana.

Veliko razburjenje je povzročila v Ameriki trditev, da je opičji proces komedija, inscenirana od daytonskih hišnih posestnikov in hotelirjev, da dvignejo do čim najvišje višine cene zemljišč. Na vsak način pa je dejstvo, da je bil določen Dayton kot kraj obravnave na političen pritisk in dejstvo je tudi, da delajo gotovi krogi v mestecu vsled tega procesa briljantne kupčije. Zabavni lokali rastejo iz tal kakor gobe po dežju. V mestecu je kakih 20.000 tujcev. Zato se ni čuditi, ako se domneva, da je bil proces insceniran v reklamne svrhe. Po ulicah hodijo možje, ki nosijo table z napisi, kakor: »Transport srčkanih opičic pravkar prispel iz Newyorka. Pridite po obravnavi v Gloria Dancing Palais« in podobno. Jazz-band in Shimmy vabita in zapeljujeta ne samo tujce na doslej v Daytonu obsovražena plesišča, marveč tudi domačo mladino, ki postaja vedno bolj lahkoživa. To predpustno rajanje bo trajalo vsega skupaj kakih 30 dni. Zato je umljivo, da bo puritanska moralnost v Daytonu precej trpela, to pa kljub vsakodnevnim predavanjem à la »Ali hočete, da bodo vaši otroci pogubljeni?« in podobnim, ki jih prirejajo mračnjaški pobožnjaki, kljub pridigam in molitvi...

Štiriindvajsetletni Scopes, bivši obskurni srednješolski profesor, pa je postal vsled tega procesa svetovno slaven, bolj slaven kakor da je napisal par tucatov debelih knjig.

Sodnik Raulston dobiva dan na dan cele kupe dopisov. Med drugim je dobil tudi sledeče pismo: »Dragi sodnik Raulstone! Sledeče bi želel zvedeti: Ali je vzel oče Noe na svojo daljo tudi muhe, ščurke, stenice, bolhe in kače klopotače? Če jih je vzel, potem je zaslužil, da ga bi bili obesili kakor navadnega konjskega tatu na prvo drevo ali pa ustrelili. Z velespoštovanjem John Arbuthnot, kravji pastir.«

Tekom svojega besednega boja z zagovorniki je govoril državni pravdnik med drugim tudi o Nietzscheju. Izrazil se je sledeče: »Več kakor polovica naravoslovcev v tej državi ne veruje v osebnega Boga. Pravijo, da je Nietzsche edini filozof, ki je izvedel njihovo teorijo do logičnih konsekvenc. Navedel je umor Loeb — Leopold kot primer za to, kako zlo povzročajo ti nauki na univerzah. Ljudje, ki ne delajo razlike med človekom in živalijo, vzgajajo morilce. Darrow, bivši Loebov zagovornik je prekinil državnega pravdnika z vehemenco ter se zavzel za Nietzscheja. Darrow je oporekal, da bi bil Nietzsche pristaš evolucijske teorije. Bryan je mislil triumfirati s tem, da je dejal, da je Nietzsche umrl blazen, potem ko je napravil prismojene one, ki so skušali slediti njegovemu nauku. Končno so zagovorniki renonsirali na rešitev Nietzschejeve časti.

Pristaši Bryana, ki je v dnu duše sam prepričan o nesmiselnosti stvari, ki jo zastopa, so izdali oklic za ustanovitev univerze v Daytonu, ki naj služi pospeševanju fundamentalizma in katere rektor naj bo Bryan. Oklic je našel v deželi velik odmev. Doslej je bilo podpisanih 13.000 dolarjev. Pristaši evolucijske teorije so uvedli nabiranje prispevkov za knjižnico nove univerze. Z vsoto, ki se nabere, hočejo kupiti v prvi vrsti Darwinova dela. Toda fundamentalisti so dosegli oblastveno prepoved zbiranja teh prispevkov ter zahtevajo doslej podpisane vnoske zase.

Gospodarstvo.

× **Prodaja Bergmanovih cevi** (2619 kg) se bo vršila dne 25. julija t. l. pri glavni carinarnici v Ljubljani od 10. dopoldne v magacinu A. Predmetni oglas je v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× **Prevoz 35 vagonov iz Bara v Zeleniko** bo oddala direkcija državnih železnic v Sarajevu dne 10. avgusta t. l. potom ofertalne licitacije. Predmetni oglas je v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× **II. mednarodna avtomobilska, lovska in splošna športna razstava v Zagrebu.** Zagrebški zbor priredi od 8. do 20. septembra t. l. svojo II. mednarodno avtomobilsko, lovsko in splošno športno razstavo. Natančnejše informacije o tej prireditvi dobijo interesenti v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

× **Dobave.** Odelenje za mornarico v Zemunu sprejema do 30. julija t. l. ponudbe glede dobave 1000 grosov cinkastih gumbov. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 8. avgusta t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave škornjev in čevljev. Dne 13. avgusta t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave gumijevega materijala; pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave raznega železnega materijala. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

DANAŠNJE PRIREDITVE:

Kino Ideal: »V burji in viharju«. Predstave: 4., ½6., ½8., 9.
Kino Tivoli: »V zemlji, kjer teče zlato«. — Predstave: ½5., ½8., 9.
Kino Dvor: »Baronična ljubavna pisma«. — Predstave: 4., ½6., ½8., 9.

Izdajatelj: dr. Josip Hacin.
Odgovorni urednik: Železnikar Aleksander.
Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

(35)

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

Prišli so tudi skozi naselbine, a nikjer jih niso zadržali. Enkrat je izpraševala Leonor žendarmerijskega oficirja.

Da, zaporno pismo so že preklicali, državno pravdništvo je ustavilo obravnavo, ki jo je uvedlo zoper njo vsled uboja, kakor se glasi vsaka obtožba, čeprav gre le za povoz. Sicer se ima še zagovarjati radi narejene škode, zlasti pa, ker se je zoperstavila policijski oblasti, a to je stvar one države, v kateri se je pregrešila.

Pomirjena se je peljala Leonor dalje.

Popoldne je bil Maksimus že na oni strani gorovja. Po precej dobri cesti je vozil navzdol v krasno Kalifornijo; vodila ga je Adamova vešča roka.

O krasoti sevede na tem kraju še ni nič videti. Prav zdaj je grozno.

Vozijo po strašni soteski, komaj štiri metre široki; na obeh straneh se dvigajo strme skalne stene.

»Tukaj si komaj izogneta dva navadna voza,« meni Leonor, »in če nam pride kak voz nasproti, moramo nazaj do...«

Tedaj ustavi Adam s silo. Avtomobil je krenil krog ogla, in tu je bila soteska, ki na tem mestu ni bila strma, pač pa zaprta z visoko nakopičenim kamenjem.

»Skala se je utrgala!«

Tako tudi izgleda. Večji in manjši kamni leže drug vrh drugega.

»To pa izgleda precej enakomerno, to izgleda, kakor, da bi...«

Tu zabobni in zapresketa za njimi. V majhni oddaljenosti, se dviga neenakomerna stena, kamni so privršali od zgoraj.

»Nalašč so nas zaprli!!«

»Da, o tem ni dvoma. Prvi kup so že prej pripravili, zgoraj pa so čakali in imeli kamne, ki so jih vrgli potem za avto in tako napravili drugo zapreko.

Ker torej vedo, da to ni naravna sila, so gotovo roparji, ki so na ta način zaprli avto. Zvijača se jim je dobro posrečila, in zdaj bodo gotovo prišli po željeni plen.

Avto se je ustavil prav blizu prvega kupa.

»Tu črez pa ne moremo poskočiti,« reče Adam, ter meri z očmi najmanj štiri metre visoki okop, istočasno zapre avto s ploščami.

»Ali tudi plezati ne morete čez?« vpraša Georg.«

»Ne, slišite vi, kar nekoliko preveč zahtevate od našega Maksimusa in tedaj bi moral tudi vedeti, kako zadaj izgleda, preden bi to riskiral.«

Hipoma odpre Georg prednja vrata.

»Za Boga, Georg, če ustrele v vas!«

Že je splezal kakor divja koza po kupu navzgor, že stoji na vrhu.

Je navaden stožčast kup, zadaj je cesta prosta, videti ni nikogar.

Georg se vrne, padel ni noben strel.

Leonor ga sprejme zardelih lic. Vedela je, da ga je poklicala s krstnim imenom in videti je, da je zapazil to tudi Georg. A takoj je zopet popolnoma hladnokrven.

Pove jim, da ni videl ničesar.

»Če ne moremo na drugo stran, moramo znositi kamenje proč.«

»Tega gotovo ne dopuste roparji, ki nas sigurno opazujejo in če bi izpraznjevali pot, bi začeli streljati na nas.«

»Kako pa naj pridemo iz te mišje pasti?«

Jezno udari Leonor z nogo ob tla.

»Torej vendar ujeti! No, pa čakajmo, kako se stvar razvije.«

Dolgo jim ni treba čakati.

»Cenjena gospoda«, se oglasi krepak glas, vljudno prosim, da mi oprostite, da vas tu zadržujem, in še bolj vas prosim, da ne streljate vame, ker smo pristaši krvne osvete, sicer pa popolni gentlemani.«

GAMAUFOVO umetno gnojilo za cvetlice
je izborno učinkovito sredstvo, katero omogoči rastlini do izredno bujnega razvoja in vzbudi v cvetu mnogo intenzivnejšo nianso barve. Cena zavojčku Din 3·—. Razpošilja društvo:
„VRTNARSKA ŠOLA“ V KRANJU.
Stalna zaloga: Herzmansky, Korsika, Adria, Bajc, Urbanič, Kanc.

MALI OGLASI
Cene oglasom do 20 besed Din 5·—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

Potne vizume
od strani konzulatov v Beogradu preskrbuje najhitreje za zelo nizek honorar Biro »Reklama«, Beograd, št. 2680. Po pošti poslani potni listi se takoj vidirajo in se vrnejo priporočeno z doplačilom stroškov.

Oglase
za vse liste naše kraljevine sprejema po originalni ceni. Biro »Reklama«, Beograd, Knez Mihajlova ulica 11, telefon 2689.

Ajda
lepo semensko blago in inkarnat deteljo nudi najceneje Sever & Komp., Ljubljana.

Išče se
10.000—15.000 Din posojila za dobo enega leta. Varnost zasigurana. Ponudbe na upravo lista pod: »10.000«.

Išče se
stanovanje dveh sob s kuhinjo v sredini ali v okolici mesta Ljubljane. Odda se tudi posojilo. Ponudbe na upr. lista pod »Stanovanje 300«.

Znanje želi
mlad simpatičen gospod z istotako gospodično v svrho skupnih izletov. Ponudbe na upravo pod »Upanje«.

Pisarniško sobo
v pritličju oddaja z avgustom Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani, Aleksandrova cesta.

Kupujte samo pri
JOSIP PETELINC-U
LJUBLJANA
otroške majce, damske nogavice, kopalne hlače, kravate, naramnice, galanterijo, dišeča mila, palice, nahrbtnike,
najnižja cena na veliko in malo
blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

„Opeka“
prvovrstne zidake priporoča opekarna
„EMONA“ D. D.
v Ljubljani — Tovarna na Vižu (Brdo) — Pisarna v Prešnikovi ulici 3, pritličje.

Kontoristinja
z večletno prakso, vešča vseh pisarniških del išče mesta, najraje na deželi. Ponudbe na upravo lista pod »Zanesljiva moč«.

K SEZIJI
Brusila za kose znamke „Swatyn“ iz najboljšega brusnega materijala ponuja v preprodajo:
FRANC SWATY
tovarna umetnih brusnih in ostrilnih kamnov
Maribor, Jugoslavija.

Kolesa in šivalne stroje kupujte edino le pri
Josip Petelinc-u
znamke
Gritzner, Phönix in Adler
ter posamezne dele za kolesa in stroje, pneumatike, igle Lamerr.
Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika. Pouk v vezenju je brezplačen.
Na veliko! Na malo!

Kurja očesa
Najbolje sredstvo proti kurjim očesom
Clavèn
Zaščitni znak
Clavèn je mast
Skladišče v lekarnah ali drogerijah naravnost iz tvornice in glavnega skladišča.
M. HRNJAK, lekarnar, Sisak.